

**UCHWAŁA NR XIX/117/21
RADY GMINY GRODZISK**

z dnia 19 maja 2021 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie gminy Grodzisk na lata 2021-2027

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) uchwała się , co następuje:

§ 1. Uchwała się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie gminy Grodzisk na lata 2021-2027 stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowni Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Władysław Stefan Romaniuk

Załącznik do Uchwały Nr XIX/117/21

Rady Gminy Grodzisk

z dnia 19 maja 2021 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
GMINY GRODZISK
NA LATA 2021-2027**

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	3
1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	3
2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE	3
3. SKAŁA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU	4
4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	7
5. ADRESACI PROGRAMU	8
II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE	8
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	10
2. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH	11
2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE	11
2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY	19
3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE	24
4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY	27
4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM	27
4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM	32
4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ	34
5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM	37
6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	38
III PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE	42
1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	42
2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA	43
3. PROJEKTY	52
IV REALIZACJA PROGRAMU	54
1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY	54
2. MONITORING I EWALUACJA	54
3. FINANSOWANIE	55
SPIS TABEL I WYKRESÓW	56

I. WPROWADZENIE

1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Na potrzeby niniejszego Programu najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.). Artykuł 2. pkt 2. tejże ustawy definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe albo powtarzające się, umyślnie działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE

Wyróżnia się cztery podstawowe rodzaje przemocy: **fizyczną, psychiczną, seksualną i ekonomiczną**. Rozszerzenie tych pojęć przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy

rodzaje	formy
przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.

Dane Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół **kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni**. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są

osoby niepełnosprawne i ludzie starsi. Najczęstszym objawem obserwowanym u osób doznających przemocy jest **wyuczona bezradność**. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- **deficyty poznawcze**, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc;
- **deficyty motywacyjne**, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację;
- **deficyty emocjonalne**, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość **potrzebuje pomocy innych**. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU

Statystyki policyjne, stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska przemocy w rodzinie ujawniają, że w 2019 r. liczba ofiar przemocy domowej kształtowała się na poziomie 88 032 osoby (w tym 65 195 to kobiety, 12 161 to dzieci i młodzież do 18 roku życia, a 10 676 to mężczyźni). Szczegółowe dane za rok 2019 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieskie Karty” za rok 2019

liczba wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty”	74 313 (w tym 61 076 wszczynających procedurę i 13 237 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
ogólna liczba ofiar przemocy	88 032
liczba ofiar – kobiet	65 195
liczba ofiar – mężczyzn	10 676

liczba ofiar – małoletnich	12 161
ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	74 910
liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	6 448
liczba podejrzewanych sprawców – mężczyzn	68 148
liczba podejrzewanych sprawców – nieletnich	314
ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	42 583
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – kobiety	2 126
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – mężczyźni	40 435
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – nieletni	22
liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	309

Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

Należy zaznaczyć, że w 2012 r. **zmienił się system rejestracji statystycznej w związku z przemocą domową**, stąd też prezentowane liczby dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskie Karty” wyłącznie przez Policję i nie obejmują danych dotyczących działalności innych podmiotów upoważnionych do zwalczania przemocy domowej.

Pewne światło na kwestie zjawiska przemocy w rodzinie rzucają przeprowadzane co jakiś czas badania. Dwukrotnie, w 2007 i w 2010 r., wykonywał takie badania na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej TNS OBOP.

Najbardziej drastycznie przedstawiają się wyniki badania z września 2007 r. w kwestii występowania zjawiska przemocy w rodzinie według ofiar, sprawców i świadków. Otóż okazało się, że kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy od członka rodziny doświadczył więcej niż co trzeci Polak (36%). Co piąty Polak (20%) – wedle uzyskanych deklaracji – był sprawcą przemocy wobec członków swojego gospodarstwa domowego.

Sprawcy najczęściej przyznawali się do przemocy psychicznej (15%), znacznie rzadziej do fizycznej (9%), a bardzo rzadko do ekonomicznej (2%) i seksualnej (0,4%). **Do bycia ofiarami przemocy** najczęściej przyznawały się kobiety (39%), mieszkańcy miast powyżej 500 tys. (42%). Do doświadczania przemocy co najmniej raz częściej przyznawały się osoby z wyższym niż z podstawowym wykształceniem. Doświadczanie przemocy w rodzinie wpływa na jej stosowanie wobec członków rodziny – 13% Polaków to jednocześnie ofiary i sprawcy przemocy.

Przeprowadzone trzy lata później (w listopadzie i grudniu 2010 r.) badanie w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie pokazało, iż:

- kobiety stanowią 63% ofiar przemocy fizycznej, 64% ofiar przemocy psychicznej, 70% ofiar przemocy ekonomicznej;
- prawie połowa społeczeństwa (47%) jest zdania, że system prawny w naszym kraju w większym stopniu chroni ofiary przemocy w rodzinie, jeśli są nimi kobiety;
- spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach – 45% ofiar (niezależnie od rodzaju przemocy) stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu;
- inne problemy, które występują wspólnie z przemocą domową, to: brak pieniędzy (18%), problemy małżeńskie (15%), problemy w pracy (10%).

W listopadzie 2014 r. na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych grupa badawcza IPSOS przeprowadziła sondaż na temat występowania przemocy w rodzinie i częstotliwości zgłaszania tego rodzaju przypadków. 14% badanych zadeklarowało w tym sondażu, że w ciągu ostatniego roku było świadkiem przemocy w rodzinie. **Zdecydowana większość zaobserwowanych przypadków stanowiła przemoc o charakterze psychicznym (75%) lub fizycznym (58%).**

W ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, zostały przeprowadzone przez firmę WYG PSDB sp. z o.o. na przełomie lipca i sierpnia 2014 r. ogólnopolskie badania ankietowe na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Podsumowując wyniki przeprowadzonego badania stwierdzono, że istnieje tendencja do wąskiego rozumienia pojęcia „przemocy”, głównie jako przemocy fizycznej. Przemoc traktowana jest jako coś złego i spotyka się ze społecznym potępieniem. **Przejawy przemocy psychicznej oraz seksualnej nie były traktowane jako przemoc**, dopóki ich tak nie nazwano w badaniu. Po otrzymaniu definicji 4 rodzajów przemocy, okazało się, że formą przemocy występującą najczęściej jest przemoc psychiczna, wcześniej niezauważana przez badanych.

Negatywnie odbierani są sprawcy wszelkiego rodzaju przemocy. Badanie uwidocznilo jednak wyraźną tendencję do przerzucania winy na ofiarę. Większość osób badanych dostrzega problem **przemocy wobec dzieci**. Badania pokazały całkowity brak tolerancji dla dwóch form przemocy wobec dzieci: pozbawianie ich posiłku oraz przemocy seksualnej.

Zdecydowana większość osób uczestniczących w obu badaniach nie zgadzała się ze stwierdzeniem, że cokolwiek **usprawiedliwia przemoc** w rodzinie. Zdecydowana większość (prawie 3/4) badanych uważa, że **rodziny dotknięte przemocą nie otrzymują wystarczającej pomocy**. Ważnym wnioskiem z badania jest fakt, że aż 80,7% badanych uważa, iż przemoc dotyka wielu środowisk, nie zaś tylko tzw. rodzin „patologicznych”. To dużo, jednak istotnie mniej niż w roku 2007, gdy stwierdzenie to potwierdziło 89,9% badanych.

Dwukrotnie, w 2009 i w 2015 r. ogólnopolskie badania na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, dotyczące przemocy w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych, realizował Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk. Generalnie, wskazując podobieństwa między wynikami przeprowadzonych badań, stwierdzono przede wszystkim, że przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych jest zjawiskiem zdecydowanie zauważalnym. Nie ustalono przy tym jakiegokolwiek roli statusu ekonomiczno-społecznego rodzin, w których przemoc występuje.

Przytaczając powyższe dane, należy pamiętać, że **przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków**, w związku z czym bardzo trudno oszacować rzeczywistą skalę tego zjawiska.

4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Niniejszy Program został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Grodzisku przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego także następujące zadania: prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Akty prawne wspomagające podejmowanie działań na rzecz ofiar i sprawców przemocy to:

1. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.);
2. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.);
3. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.);
4. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050);
5. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2011 nr 209 poz. 1245);
6. uchwała nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M.P. 2014 poz. 445);
7. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grodzisk na lata 2017-2025.

5. ADRESACI PROGRAMU

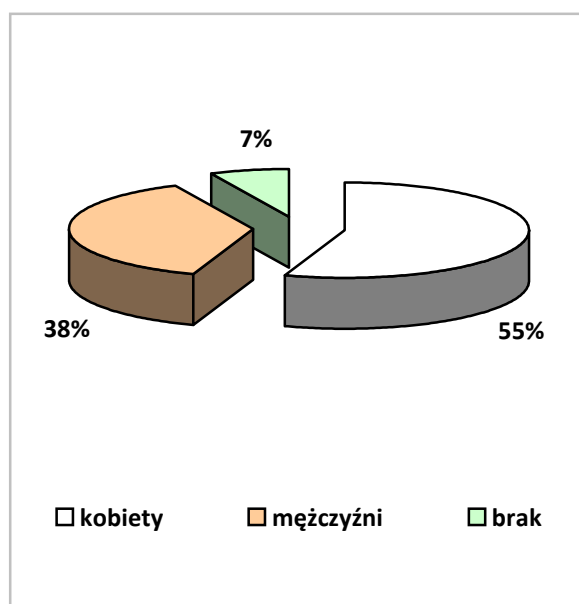
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Grodzisk na lata 2021-2027 jest adresowany w szczególności do rodzin i osób, które ze względu na przemoc w rodzinie wymagają wsparcia społecznego, sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy oraz pozostałych mieszkańców gminy.

II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE

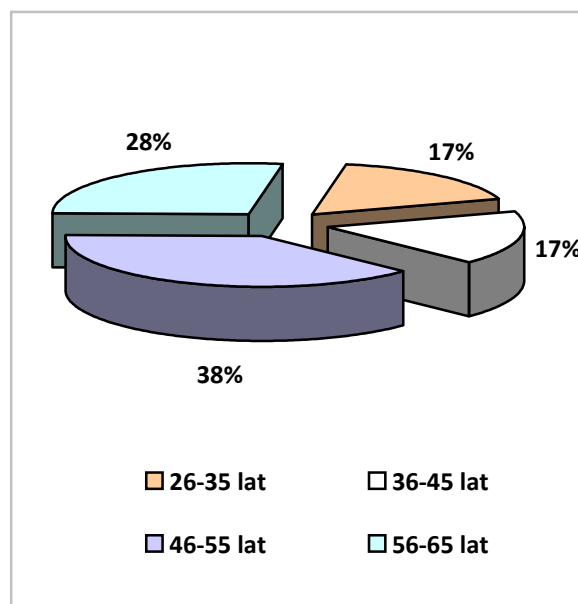
Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w gminie Grodzisk została oparta na analizie dostępnych danych, tzw. źródeł zastanych oraz ankiet skierowanych do mieszkańców i przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych. Do analizy przedłożono 29 anonimowo wypełnionych ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców, 1 ankietę wypełnioną przez dyrektora i pedagoga z placówki oświatowej funkcjonującej na terenie gminy oraz 55 ankiet skierowanych do uczniów ze szkoły podstawowej z terenu gminy.

Wśród respondentów ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców 55% stanowiły kobiety, 38% mężczyźni, natomiast pozostałe 7% badanych nie zadeklarowało swojej przynależności płciowej. Najliczniej reprezentowana była grupa osób w wieku 46-55 lat (38%). Mniej licznie reprezentowana była grupa wiekowa 56-65 lat (28%). Najmniej liczne grupy stanowiły osoby w wieku 26-35 lat i 36-45 lat (po 17%). Strukturę ankietowanych ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci

Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowaną większość wśród ankietowanych stanowiły osoby mieszkające w gminie od urodzenia (79%), a następnie osoby zamieszkujące gminę od 5 do 35 lat (18%), natomiast 3% badanych nie zadeklarowało czasu przebywania na terenie gminy. Pod względem poziomu wykształcenia najliczniej reprezentowane były ex aequo grupy osób z wykształceniem wyższym i średnim (po 38%), a kolejną grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym (21%), zaś 3% respondentów nie określiło poziomu wykształcenia.

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 55 uczniów ze szkoły podstawowej z terenu gminy, z czego 51% stanowiły kobiety, 45% mężczyźni, a 4% spośród respondentów nie zadeklarowało przynależności płciowej. Większość wśród ankietowanych stanowili uczniowie w wieku 14-15 lat (69%), 24% tej próby stanowili uczniowie w wieku 12-13 lat, zaś 7% uczestników badania nie określiło swojego wieku. Ogół badanych stanowili uczniowie ze szkoły podstawowej.

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Grodzisk jest gminą wiejską położoną w powiecie siemiatyckim w województwie podlaskim. Siedzibą gminy, znajdującej się w południowej części obszaru określanego jako Zielone Płuca Polski, jest miejscowość Grodzisk. Powierzchnia gminy wynosi 203,21 km². W ramach struktury administracyjnej jej terytorium obejmuje swoim obszarem 42 sołectwa: Aleksandrowo, Biszewo, Bogusze Litewka, Bogusze Stare, Czaje, Czarna Cerkiewna, Czarna Średnia, Czarna Wielka, Dołubowo-Wyręby, Drochlin, Grodzisk I, Grodzisk II, Jaszczółty, Kamianki, Koryciny, Kosianka Leśna, Kosianka Stara, Kosianka-Trojanówka i Boruty, Kozłowo, Krakówki-Dąbki i Włodki, Krakówki-Zdzichy, Krynki-Białokunki, Krynki Borowe, Krynki-Jarki, Krynki-Sobole, Lubowicze, Makarki, Małyszczyn, Mierzynówka, Morze, Niewiarowo-Przybki, Niewiarowo-Sochy, Porzeziny-Mendle i Giętki, Rybałty, Siemiony, Stadniki, Stare Sypnie, Sypnie Nowe, Żale, Żery Bystre, Żery-Czubiki i Żery-Pilaki.

Gmina ma charakter rolniczy. Użytki rolne zajmują ponad 65% powierzchni gminy. W produkcji rolniczej przeważa uprawa zbóż, produkcja ziemniaków, roślin pastewnych i warzyw oraz hodowla bydła, głównie mlecznego oraz trzody chlewnej. Z końcem 2019 r. gmina liczyła ogółem 4 215 mieszkańców, w tym 2 041 kobiet, które stanowiły 48,4% ogółu ludności, a gęstość zaludnienia wynosiła 21 osób na 1 km². Dane odnoszące się do demografii przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba mieszkańców ogółem	4 267	4 260	4 215
w tym kobiet	2 081	2 077	2 041

Dane Urzędu Gminy w Grodzisku.

Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	698	695	692
liczba osób w wieku produkcyjnym	2 550	2 546	2 505
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 019	1 019	1 018

Dane Urzędu Gminy w Grodzisku.

W 2019 r. w zasobach gminy Grodzisk znajdowało się 16 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 867 m². Jeśli chodzi o mieszkania socjalne, to w 2019 r. gmina nie dysponowała takimi lokalami.

W roku szkolnym 2019/2020 w gminie funkcjonowało 5 placówek wychowania przedszkolnego i oświatowych (4 placówki wychowania przedszkolnego i 1 szkoła podstawowa).

Działalność kulturalną w gminie prowadzi Gminna Biblioteka Publiczna w Grodzisku, która zajmuje się zaspokajaniem i rozbudzaniem potrzeb czytelniczych społeczności lokalnej oraz upowszechnianiem kultury. Na terenie gminy funkcjonuje także 10 świetlic wiejskich (w miejscowościach Grodzisk, Makarki, Sypnie Nowe, Stadniki, Jaszczółty, Krynki Sobole, Czarna Wielka, Czarna Średnia, Czarna Cerkiewna i Żery-Pilaki), które przyczyniają się do poszerzenia zainteresowań mieszkańców kulturą, sztuką i tradycjami.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę w 1 Samodzielnym Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej. W gminie działają 2 punkty apteczne.

W latach 2017-2019 udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym wynosił odpowiednio: 3,2%, 2,7% i 2,7%. Stopa bezrobocia w powiecie w tym samym rozpatrywanym okresie wynosiła 8,3%, 7,1% i 6,2%.

W 2019 r. według danych statystycznych GUS-u na terenie gminy funkcjonowało 168 podmiotów gospodarczych. Większość z nich działała w sektorze prywatnym, głównie były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego, rolnictwa oraz budownictwa.

Pomoc społeczną w gminie świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku, którego działalność często bywa uzupełniana przez współpracę z innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi czy Kościołem, co sprzyja poprawie efektywności działań podejmowanych w celu niwelowania skutków problemów społecznych dotyczących mieszkańców.

2. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIELE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy w rodzinach zostały zebrane z instytucji i organów działających w gminie Grodzisk. Uzupełniono je danymi pozyskanymi od instytucji, których działania obejmowały w latach 2017-2019 mieszkańców gminy.

2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE

Zasobami umożliwiającymi przeciwdziałanie przemocy w rodzinie określa się instytucje i organizacje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swoim zasięgiem

działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców przemocy. Poniższa tabela zawiera dane adresowe jednostek działających w gminie i świadczących pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Urząd Gminy	ul. 1 Maja 6, 17-315 Grodzisk
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	
3.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	
4.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
5.	Samodzielny Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Madicus w Grodzisku	ul. Bielska 4, 17-315 Grodzisk
6.	Zespół Szkół w Grodzisku	ul. 1 Maja 34, 17-315 Grodzisk
7.	Poradnia Rodzinna Parafii pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny	ul. Bielska 1, 17-315 Grodzisk
8.	Stowarzyszenie „Czarnianki”	Czarna Wielka 43A, 17-315 Grodzisk
9.	Koło Gospodyń Wiejskich w Grodzisku	ul. 1 Maja 6A, 17-315 Grodzisk
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Grodzisku	
11.	Ochotnicza Straż Pożarna w Czarnej Wielkiej	Czarna Wielka 28A, 17-315 Grodzisk
12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Korycinach	Koryciny 52, 17-315 Grodzisk
13.	Ochotnicza Straż Pożarna w Siemionach	Siemiony, 17-315 Grodzisk
14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Stadnikach	Stadniki 3, 17-315 Grodzisk
15.	Świetlica wiejska w Makarkach	Makarki 35, 17-315 Grodzisk
16.	Świetlica wiejska w Sypniach Nowych	Sypnie Nowe 43, 17-315 Grodzisk
17.	Świetlica wiejska w Stadnikach	Stadniki 44, 17-315 Grodzisk
18.	Świetlica wiejska Jaszczółtach	Jaszczółty, 17-315 Grodzisk
19.	Świetlica wiejska w Krynkach-Sobolach	Krynki-Sobole, 17-315 Grodzisk
20.	Świetlica wiejska w Czarnej Wielkiej	Czarna Wielka 28A, 17-315 Grodzisk
21.	Świetlica wiejska w Czarnej Średniej	Czarna Średnia, 17-315 Grodzisk
22.	Świetlica wiejska w Czarnej Cerkiewnej	Czarna Cerkiewna, 17-315 Grodzisk
23.	Świetlica wiejska w Żerach-Pilakach	Żery-Pilaki, 17-315 Grodzisk
24.	Świetlica wiejska w Grodzisku	ul. 1 Maja 6, 17-315 Grodzisk

Dane Urzędu Gminy w Grodzisku.

Urząd Gminy w ramach realizacji zadań własnych nałożonych na gminę odpowiada za zapewnienie środków i tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten obszar działań zatwierdza uchwałą Rada Gminy. Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące opłat z zezwoleń na sprzedaż

alkoholu i wydatków na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień oraz środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie Grodzisk w latach 2017-2019.

Tabela 6. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu i wydatki na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień w gminie w latach 2017-2019

rodzaj	wartość w zł		
	2017 r.	2018 r.	2019 r.
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	53 865	56 886	60 696
wydatki na gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	80 054	47 940	57 000

Dane Urzędu Gminy w Grodzisku.

Środki z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2017-2019 systematycznie rosły (z 53 865 zł w 2017 r. do 60 696 zł w 2019 r.). Wahaniom ulegały natomiast wydatki na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień najniższy poziom osiągając w 2018 r. (47 940 zł).

Tabela 7. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

przeznaczenie	wielkość nakładów (w zł) w poszczególnych latach		
	2017 r.	2018 r.	2019 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	80 054	47 940	57 000
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	0	0	0
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2 000	2 000	2 000
razem	82 054	49 940	59 000

Dane Urzędu Gminy w Grodzisku.

Środki przeznaczane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie wahały się w trakcie rozpatrywanego okresu. Największe kwoty w latach 2017-2019 wydatkowano na walkę z alkoholizmem, znacznie mniejsze na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. W analizowanym okresie nie przeznaczano odrębnych środków na przeciwdziałanie narkomanii.

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie pełni **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, która w ramach swoich zadań m.in. kontaktuje się z osobami z terenu gminy dotkniętymi przemocą w rodzinie i składa w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu

przestępstwa, prowadzi rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego i terapii oraz zachęca członków rodziny do angażowania się w terapię rodzin, gdyż przemoc nie jest tylko problemem ze sprawcą, lecz stanowi o złożonych trudnościach wewnątrzrodzinnych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontaktowała się z 4 osobami dotkniętymi przemocą w 2017 r., z 6 osobami w 2018 r. oraz z 5 w 2019 r. W analizowanym okresie GKRPA nie kierowała na terapię sprawców przemocy w rodzinie. Wybrane dane porównawcze dotyczące działalności Komisji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	4	6	5
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grodzisku.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Grodzisk przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące z osobami nadużywającymi alkoholu. Do zadań Komisji należą także działania zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W latach 2017-2019 członkowie Komisji przeprowadzili w sumie 15 rozmów motywujących, natomiast nie kierowali do sądu wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego. Dane w tym zakresie zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9. Działalność GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	4	6	5
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grodzisku.

W celu skutecznego przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminowania ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo konieczne jest prowadzenie działań związanych z ich rozwiązywaniem, profilaktyką oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych. Profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje m.in. poprzez wspieranie, szczególnie

wśród dzieci i młodzieży szkolnej, potrzeb w zakresie sportu i rekreacji, organizowanie konkursów, spektakli, wycieczek, obozów letnich i zimowych, imprez masowych i festynów propagujących zdrowy styl życia, finansowanie kampanii, programów i przedsięwzięć profilaktycznych, a także organizowanie i finansowanie szkoleń, jak również zakup materiałów edukacyjno-informacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień (plakaty, broszury i ulotki).

Utworzenie **Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie** jest efektem wejścia w życie nowych przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Celem działania Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy. W skład Zespołu wchodzi zwykle przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, oświaty, ochrony zdrowia i kuratorskiej służby sądowej.

Do głównych zadań Zespołu należy:

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku,
- diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie występowania przemocy, oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy,
- prowadzenie dokumentacji podejmowanych działań wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ma na celu skupienie przedstawicieli wszystkich instytucji i służb z terenu gminy, których wspólne działania mogą kompleksowo przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie i stworzenia systemu wsparcia dla osób i rodzin, gdzie występuje zjawisko przemocy. Członkowie Zespołu zajmują się tworzeniem i realizowaniem planu pomocy rodzinie, współpracą ze wszystkimi instytucjami z terenu gminy zajmującymi się problemem przemocy, podejmują w grupach roboczych

indywidualną pracę z rodziną, w której istnieje przypuszczenie, że wystąpiła przemoc. Wybrane dane dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Grodzisku w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Grodzisk w latach 2017-2019

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	6	6	6
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4
liczba spotkań grup roboczych ZI	5	8	10
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	9	11	13
w tym sporządzonych przez Policję	9	11	13
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	0	0	0
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	9	8	11
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	0	0	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Grodzisk.

W 2019 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Grodzisk liczył 6 członków. W ciągu tego roku odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 10 spotkań grup roboczych, które realizowały zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli ogółem 13 procedur „Niebieskich Kart” wśród rodzin z gminy, wszystkie zostały sporządzone przez Policję. W ramach działalności Zespołu prowadzono rozmowy ze sprawcami przemocy motywujące ich do podjęcia leczenia odwykowego oraz zachęcające do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, rodzinom z dysfunkcją przemocy zapewniano pomoc w formie pracy socjalnej, natomiast dzieci objęte zostały opieką pedagoga szkolnego. Ponadto rozpowszechniano na terenie gminy plakaty i ulotki informacyjne dotyczące zjawiska przemocy oraz instytucji udzielających wsparcia ofiarom przemocy.

Przemoc w rodzinie jest problemem, którego nie determinuje ani kontekst regionalny ani społeczny, dotyczy on ludzi niezależnie od ich statusu i miejsca zamieszkania. Istotne jest więc dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy (dzieci, dorosłych i osób starszych), adekwatnego do potrzeb i warunków miejscowych.

Pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej udziela także **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku** będący instytucją powołaną do wspierania mieszkańców w przezwyciężaniu trudności życiowych, których nie są oni w stanie pokonać

samodzielnie, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Należą do nich osoby i rodziny doświadczające przemocy, zarówno ofiary, jak i sprawcy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał mieszkańcom informacji o możliwości uzyskania pomocy, wypłacał świadczenia finansowe, wskazywał adresy instytucji wspierających, prowadził pracę socjalną w rodzinie dotkniętej przemocą oraz podejmował działania we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami działającymi w tym obszarze.

W 2019 r. GOPS do realizacji swoich zadań zatrudniał 1 osobę w kadrze kierowniczej oraz 3 pracowników socjalnych. Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w latach 2017-2019, zmniejszała się z roku na rok (ze 191 w 2017 r. do 172 w 2019 r.). Podobnie malała liczba osób w rodzinach objętych pomocą GOPS-u w tym okresie (z 339 w 2017 r. do 315 w 2019 r.). Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2017-2019.

Tabela 11. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u w latach 2017-2019

liczba beneficjentów	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	191	187	172
liczba rodzin	116	119	111
liczba osób w rodzinach	339	335	315

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzisku.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku, wykonując zadania pomocy społecznej w gminie, udzielał rodzinom z gminy wsparcia m.in. z powodu przemocy domowej, jak również alkoholizmu lub narkomanii, które niejednokrotnie przyczyniają się do jej wystąpienia. Liczba rodzin, którym w analizowanym okresie udzielano wsparcia z powodu alkoholizmu lub narkomanii utrzymywała się na zbliżonym poziomie, 2 rodziny w 2017 r. i po 1 rodzinie w latach 2018-2019. Jeśli chodzi o pomoc udzielaną rodzinom z powodu przemocy, to w 2017 r. były to 4 rodziny, a w latach 2018-2019 wsparcie z powodu przemocy w rodzinie otrzymały 2 rodziny w każdym roku. Dane zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 12. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u z powodu przemocy w rodzinie, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2017-2019

rok	liczba osób, którym decyzją administracyjną przyznano świadczenie		liczba rodzin		liczba osób w rodzinach	
	przemoc w rodzinie	alkoholizm lub narkomania	przemoc w rodzinie	alkoholizm lub narkomania	przemoc w rodzinie	alkoholizm lub narkomania
2017	4	2	4	2	15	2

2018	2	1	2	1	6	1
2019	2	1	2	1	7	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzisku.

Ponadto GOPS w Grodzisku w ramach prowadzonej pracy socjalnej udzielił 17 porad w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W wykonywaniu zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi, służbą zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą społeczną.

Podstawowym zadaniem pracowników socjalnych Ośrodka jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego mającego na celu zebranie informacji i ustalenie diagnozy dotyczącej zjawiska przemocy, jej form, powtarzalności, nasilenia, sposobów reagowania poszczególnych członków rodziny na przemoc oraz uruchomienie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, który ustala plan pomocy rodzinie i podejmuje się jego realizacji. Nie zawsze można jednak przeprowadzić wywiad środowiskowy przed zaistnieniem poważnego zdarzenia wywołującego znaczny kryzys w rodzinie, gdyż przemoc pozostaje nadal tematem wstydlivym.

Informacje o podejrzeniu stosowania przemocy może zgłosić do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej każdy, kto ma podejrzenie, iż w rodzinie dochodzi do przemocy. Każde zgłoszenie jest sprawdzane i wyjaśniane przez pracowników socjalnych. Jeżeli zgłoszenie okaże się bezpodstawne, rozpatrywane są ewentualne przyczyny innych trudności, które mogły wpłynąć na postrzeganie rodziny jako doświadczającej przemocy (niezaradność życiowa, niepełnosprawność, choroby członków rodziny, np.: zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania i inne). W przypadku potwierdzenia występowania przemocy domowej rodzina jest obejmowana szerszym systemem monitoringu, wsparcia i pomocy przez działające lokalnie instytucje gminne, a jeżeli zachodzi taka potrzeba, również powiatowe. Przykładem uruchomienia szerszego systemu pomocy rodzinom doświadczającym przemocy jest zwołanie Zespołu Interdyscyplinarnego.

Mieszkańcy gminy Grodzisk mają zapewnioną opiekę w 1 Samodzielnym Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej. Lekarz, w związku z wystąpieniem przemocy, ma obowiązek na prośbę poszkodowanego dokonać oceny obrażeń oraz wystawić stosowne zaświadczenie wykazujące uszkodzenia somatyczne i objawy psychiczne, będące efektem

doświadczenia przemocy. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, udziela pomocy medycznej i kieruje na odpowiednie leczenie pacjenta, który doznał uszczerbku na zdrowiu. Każdorazowo przy zgłoszeniu się osoby doświadczającej przemocy domowej lekarz informuje o możliwościach szukania pomocy i wskazuje właściwe instytucje.

Ważną placówką wsparcia dzieci i młodzieży jest Zespół Szkół w Grodzisku. W ramach zajęć opiekuńczych w Szkole Podstawowej organizowane są koła zainteresowań, w których w 2019 r. uczestniczyło 189 uczniów oraz zajęcia świetlicowe dla 183 dzieci. Placówka zapewniała także zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, m.in. zajęcia korekcyjno-kompensacyjne (36 uczniów), dydaktyczno-wyrównawcze (23), logopedyczne (42), rewalidacyjne (7) i podnoszące kompetencje emocjonalno-społeczne (11). W 2019 r. Szkoła Podstawowa w Grodzisku wspólnie z ZHP Chorągwią Białostocką realizowała Projekt „Podlaskie Podwórka”, skierowany do dzieci i młodzieży w wieku 16-18 lat zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach projektu, którego celem jest niwelowanie negatywnych skutków patologii społecznych, funkcjonuje świetlica podwórkowa prowadzona przez wychowawcę i wolontariuszy ZHP. W placówce odbywały się zajęcia m.in. wzmacniające umiejętności społeczne, więzy rodzinne przedsiębiorczość oraz kompetencje kluczowe na rynku pracy. W zajęciach prowadzonych przez ekspertów świadczących usługi doradcze mediacyjne i terapeutyczne uczestniczyło 15 dzieci z terenu gminy Grodzisk.

Działania na rzecz dzieci i rodzin przeżywających trudności, przedsięwzięcia profilaktyczne i zapobiegające wykluczeniu społecznemu oraz przeciwdziałające uzależnieniom i patologiom społecznym realizują funkcjonujące na terenie gminy organizacje społeczne – Stowarzyszenie „Czarnianki”, Koło Gospodyń Wiejskich, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej oraz świetlice wiejskie działające na terenie gminy Grodzisk.

Wsparcie dla rodzin zapewnia także parafialna poradnia rodzinna działająca przy Parafii pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Grodzisku.

2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY

Mieszkańcy gminy Grodzisk objęci są wsparciem instytucji i organizacji działających poza gminą w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Legionów Piłsudskiego 3, 17-300 Siemiatycze
2.	Zespół specjalistycznego poradnictwa rodzinnego przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie	
3.	Lokalny punkt pomocy pokrzywdzonym przestępstwem przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie	
4.	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Kościuszki 43A, 17-300 Siemiatycze
5.	Posterunek Policji w Dziadkowicach	Dziadkowice 45, 17-306 Dziadkowice
6.	Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim	ul. 3 Maja 7, 17-100 Bielsk Podlaski
7.	Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy Wydział Karny w Siemiatyczach	ul. Górna 61, 17-300 Siemiatycze
8.	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich przy Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim	ul. 3 Maja 7, 17-100 Bielsk Podlaski
9.	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych przy Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim	ul. Mickiewicza 32, 17-100 Bielsk Podlaski
10.	Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Szpitalna 8, 17-300 Siemiatycze

Dane: opracowanie własne.

Ważną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pełni przeprowadzająca interwencje domowe związane z tym zjawiskiem Policja. Teren gminy obsługuje **Posterunek Policji w Dziadkowicach**.

W 2019 r. na terenie gminy odnotowano 26 przestępstw. Wśród nich dominowały: przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji – 9 przypadków, z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 8 oraz przestępstwa przeciwko mieniu – 6 przypadków. Wśród przestępstw popełnionych na terenie gminy nie odnotowano przestępstw popełnionych przez osoby nieletnie.

Policja, podejmując czynności wobec rodziny, w której występuje przemoc, ma za zadanie:

- udzielić osobie pokrzywdzonej niezbędnej pomocy, w tym udzielić pierwszej pomocy, a w razie potrzeby zorganizować pomoc medyczną;
- podjąć w razie potrzeby inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób dotkniętych przemocą, a wobec sprawcy przemocy zastosować

odpowiednie procedury, np. użycie środków przymusu bezpośredniego czy zatrzymanie (agresywny sprawca);

- przeprowadzić ze sprawcą rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wezwać sprawcę do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- przeprowadzić na miejscu zdarzenia czynności w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- podjąć działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, a w szczególności systematycznie składać wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby dotkniętej przemocą, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą;
- obligatoryjnie wdrożyć procedurę „Niebieskich Kart” i poinformować, gdzie można uzyskać profesjonalną, bezpłatną pomoc.

Z analizy danych przedstawionych przez Komendę Powiatową Policji w Siemiatyczach odnoszących się do mieszkańców całego powiatu siemiatyckiego (brak możliwości wygenerowania danych dotyczących wyłącznie mieszkańców gminy Grodzisk) wynika, że w 2019 r. na terenie powiatu sporządzono 260 formularzy „Niebieska Karta”. Wśród osób doświadczonych przemocą w rodzinie zdecydowanie przeważały kobiety. Funkcjonariusze stwierdzili też przypadki stosowania przemocy wobec mężczyzn, nieletnich i osób starszych. Ustalono, że w analizowanym czasie sprawcami przemocy byli przede wszystkim mężczyźni, niejednokrotnie pozostający pod wpływem alkoholu. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Dane dotyczące przemocy w rodzinie na terenie powiatu siemiatyckiego w latach 2017-2019

zakres danych	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba stwierdzonych faktów przemocy	b.d.	b.d.	b.d.
liczba zastosowanych procedur „Niebieskie Karty” – sporządzonych formularzy	293	190	260
liczba osób doświadczonych przemocą w rodzinie	346	207	283
w tym kobiety	233	149	205
w tym mężczyźni	54	29	41
w tym nieletni	59	29	37
w tym osoby starsze	59	34	45
liczba sprawców przemocy w rodzinie	294	190	262

w tym kobiety	27	20	30
w tym mężczyźni	265	168	232
w tym nieletni	2	2	–
liczba zatrzymanych osób stosujących przemoc w rodzinie	111	78	83
w tym kobiety	5	5	2
w tym mężczyźni	106	72	81
w tym nieletni	–	1	–
liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu	192	130	193
w tym kobiety	14	10	13
w tym mężczyźni	178	120	180
w tym nieletni	–	–	–

Dane Komendy Powiatowej Policji w Siemiatyczach.

W ramach szeroko rozumianej profilaktyki przedstawiciele Policji uczestniczą w spotkaniach z dziećmi i młodzieżą, prowadzą pogadanki i prelekcje profilaktyczne, organizują zebrania z mieszkańcami dotyczące bezpieczeństwa w gminie, dokonują sprawdzania oraz obserwacji miejsc szczególnie niebezpiecznych, a także biorą czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W analizowanym okresie realizowano liczne programy profilaktyczne w obszarze przeciwdziałania przemocy, m.in. „Twoja droga – Twój wybór” i „poMOC, a nie przeMOC”.

Przemoc w rodzinie nie jest jasno i konkretnie nazwana w przepisach prawnych, dlatego istotne są okoliczności czynu, ich powtarzalność oraz skutki, jakie wywołuje, zarówno w rodzinie, jak i w szerszej społeczności. Sprawca może podlegać sankcjom wynikającym z przepisów kodeksu cywilnego, kodeksu karnego, kodeksu drogowego i innych przepisów właściwych dla indywidualnie postrzeganego przypadku przemocy. Sprawy sporne dla mieszkańców gminy Grodzisk rozstrzyga **Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim**.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. o **kuratorach sądowych**, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów mają charakter niematerialny i dotyczą umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej. Teren gminy jest objęty działalnością Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim. Z nadesłanej informacji wynika, iż w 2019 r. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim prowadził 7 dozorów orzeczonych wobec 7 mieszkańców gminy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach jest jednostką powiatową, obejmującą zasięgiem działania mieszkańców gminy. Do działań prowadzonych przez tę jednostkę należy m.in. realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, sporządzanie „Niebieskich Kart”, doradztwo oraz pomoc specjalistyczna – psychologiczna i prawna. W analizowanym okresie ze wsparcia oferowanego przez PCPR skorzystała 1 osoba w 2017 r. w ramach konsultacji dla osób stosujących przemoc, zaś w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc wzięła udział także 1 osoba z terenu gminy w 2017 r.

Istotną rolę w zapewnieniu pomocy psychologicznej i diagnozowaniu problemów młodszych mieszkańców gminy odgrywa **Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Siemiatyczach**. Do poradni zazwyczaj kierują nauczyciele z placówek oświatowych, którzy zauważyli u dzieci niepokojące objawy lub zachowania. W Poradni dzieci mogą korzystać z usług specjalistów – m.in. psychologa, pedagoga, terapeuty oraz logopedy. Placówka oferuje dzieciom i młodzieży różne formy wsparcia, m.in.: indywidualne lub grupowe zajęcia terapeutyczne, grupy wsparcia, prowadzenie mediacji, interwencje kryzysowe, porady i konsultacje, realizuje zadania m.in. poprzez: konsultację, diagnozę, terapię, doradztwo, wydawanie opinii i orzeczeń, a także przez działalność profilaktyczną i informacyjną. W roku szkolnym 2019/2020 Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Siemiatyczach udzieliła wsparcia w formie diagnozy i badań psychologicznych 21 dzieciom, natomiast pomocą w formie konsultacji psychologicznych objęto 7 dzieci z terenu gminy Grodzisk.

Wśród innych możliwości uzyskania pomocy w związku z przemocą w rodzinie lub innych traumatycznych przeżyć wywołujących kryzys w rodzinie warto wymienić możliwość odbycia rozmowy telefonicznej. Kontakt telefoniczny pozwala osobie szukającej wsparcia na zapewnienie anonimowości oraz nie zmusza do bezpośredniego spotkania z pracownikiem instytucji, co może dla wielu osób być krępujące. Poniżej zamieszczono tabelę z wybranymi telefonami, pod którymi można uzyskać wsparcie psychologiczne, porady oraz zostać pokierowanym do właściwych instytucji.

Tabela 15. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady

lp.	instytucja	nr telefonu
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku	85 656 81 16
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	85 656 81 16
3.	Samodzielny Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Madicus w Grodzisku	85 656 85 16
4.	Posterunek Policji w Dziadkowicach	85 670 41 45

5.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach	85 730 05 07
6.	Lokalny punkt pomocy pokrzywdzonym przestępstwem przy PCPR w Siemiatyczach	505 740 860
7.	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Siemiatyczach	85 655 26 12
8.	Wydział Duszpasterstwa Rodzin Dyrektor Diecezjalnego Duszpasterstwa Rodzin	693 802 204
9.	Diecezjalna Doradczyni Życia Rodzinnego	25 787 42 62
10.	STOP – telefon Centrum Praw Kobiet dla kobiet dotkniętych przemocą i dyskryminacją	22 621 35 37
11.	Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia”	801 120 002
12.	Anonimowa Policyjna Linia Specjalna	800 120 148
13.	Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka	800 12 12 12
14.	Telefoniczna Pierwsza Pomoc Psychologiczna	22 425 98 48
15.	Telefoniczna Poradnia dla Osób w Kryzysie Emocjonalnym	116 123
16.	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży	116 111
17.	Młodzieżowy [i nie tylko] Telefon Zaufania	22 192 88
18.	Pomarańczowa Linia – system pomocy rodzicom, których dzieci upijają się	800 140 068
19.	Antydepresyjny Telefon Zaufania Centrum ITAKA	22 654 40 41

Dane: opracowanie własne.

3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE

Wsparcie rodzin w kryzysie, kształtowanie wzorca rodziny oraz właściwej komunikacji w rodzinie leży w sferze zainteresowań Kościoła rzymskokatolickiego i Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, dla których umacnianie rodziny jest jednym z podstawowych zadań. Parafie rzymskokatolickie znajdujące się w gminie Grodzisk należą do diecezji drohiczyńskiej, zaś parafie prawosławne do diecezji warszawsko-bielskiej. W rzymskokatolickiej diecezji drohiczyńskiej funkcjonują doradcy życia małżeńskiego i rodzinnego pracujący w parafialnych poradniach życia rodzinnego utworzonych z myślą o narzeczonych, małżonkach i rodzicach, a także matkach samotnie wychowujących dzieci i ludziach młodych.

Doradcy życia rodzinnego to w większości nauczyciele, katecheci, pracownicy służby zdrowia, pedagodzy, psychologowie, terapeuci, mediatorzy rodzinni. Muszą mieć kwalifikacje z zakresu psychologii i teologii małżeństwa i rodziny potwierdzone dyplomami oraz misję kanoniczną otrzymaną od Biskupa Diecezjalnego, która upoważnia do posługiwania w poradni rodzinnej w imieniu Kościoła. W każdym dekanacie jest oddelegowany przez Księdza Biskupa ksiądz do duszpasterstwa rodzin, a w Kurii Diecezjalnej Wydział

Duszpasterstwa Rodzin. **Poradnie dekanalne** współpracują z kapłanami specjalnie delegowanymi do zadań duszpasterstwa rodzin. Poradnictwo w ramach poradni świadczone jest z reguły bezpłatnie, niekiedy za symboliczną opłatą.

Jeśli w gminie parafie nie prowadzą poradni życia rodzinnego, wierni należący do danej parafii są informowani o adresie najbliższej poradni rodzinnej oraz godzinach jej funkcjonowania. Narzeczonych i rodziny do poradni parafialnych kierują dekanalni duszpasterze rodzin. Poza przygotowaniem narzeczonych do małżeństwa, parafialne poradnie rodzinne świadczą pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzin (mażeńskich, rodzicielskich, wychowawczych) oraz terapię uzależnień (od alkoholu, gier komputerowych, hazardu itp.). **Parafialni doradcy życia rodzinnego** współpracują z **rejonowymi doradcami**, których obszar działania obejmuje jeden lub więcej dekanatów.

Na terenie gminy Grodzisk w 2019 r. były 2 parafie Kościoła rzymskokatolickiego i 2 parafie Kościoła prawosławnego. Dane na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Parafie rzymskokatolickie i prawosławne w gminie w 2019 roku

dekanat	nazwa parafii	adres
brański	Parafia rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny	ul. Bielska 1, 17-315 Grodzisk
ciechanowiecki	Parafia rzymskokatolicka pw. Najświętszej Maryi Panny Matki Miłosierdzia	Czaje 34, 18-230 Ciechanowiec
siemiatycki	Parafia prawosławna pw. św. Mikołaja	ul. Wiejska 12, 17-315 Grodzisk
	Parafia prawosławna pw. Opieki Matki Bożej	Czarna Cerkiewna 46, 17-315 Grodzisk

Dane Urzędu Gminy w Grodzisku, Diecezji Drohiczyńskiej i Diecezji Warszawsko-Bielskiej.

W gminie Grodzisk Katolicka Poradnia Rodzinna funkcjonuje w Parafii pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Grodzisku. Poradnia udziela wsparcia rodzinom oraz służy pomocą osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, m.in. związanych z uzależnieniami i przemocą w rodzinie, wspomaga w rozwiązywaniu konfliktów w rodzinie i problemów wychowawczych. W 2019 r. pomocą objęto 7 rodzin z terenu gminy. Działalność na rzecz osób i rodzin borykających się z trudnościami życiowymi prowadzi także Parafialny Zespół Caritas funkcjonujący przy parafii w Grodzisku.

Parafialni doradcy życia rodzinnego współpracują z rejonowymi doradcami, których obszar działania obejmuje jeden lub więcej dekanatów. Parafialna poradnia rodzinna funkcjonująca w gminie Grodzisk jest objęta oddziaływaniem dekanalnych doradców życia rodzinnego w Brańsku.

Na poziomie diecezji działalność i współpracę parafialnych oraz rejonowych doradców życia rodzinnego koordynuje **Wydział Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej. Diecezjalnego Doradcę Życia Rodzinnego** powołuje Biskup Diecezjalny na wniosek Diecezjalnego Duszpasterza Rodzin.

Diecezjalnym Wydziałem Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Drohiczyńnie kieruje ks. kan. dr Piotr Arbaszewski (tel. 693 802 204, e-mail: p_arbaszewski@poczta.onet.pl). Funkcję Diecezjalnej Doradczynie Życia Rodzinnego pełni Małgorzata Łukaszewicz-Ufnal (tel. 25 787 42 62, e-mail: wilgocka@drdrphiczn.pl).

Osobom żyjącym w trudnych sytuacjach rodzinnych służy pomocą Stowarzyszenie Trudnych Mażeństw „Sychar”. Działające na terenie diecezji drohiczyńskiej Ogniska Wspólnoty Trudnych Mażeństw „Sychar” udzielają wsparcia małżeństwom i rodzinom, które ze względu na zdradę, odejście współmałżonka i jego wejście w nowy związek, przemoc, alkoholizm czy problemy osobowościowe znalazły się w kryzysie.

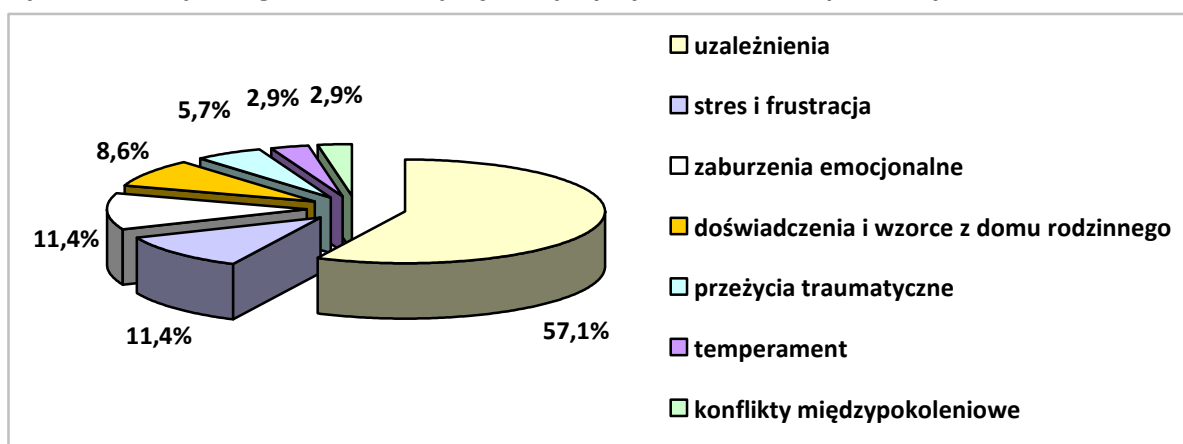
Pomoc dzieciom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, m.in. związanych z przemocą w rodzinie, świadczy także Caritas Diecezji Drohiczyńskiej. Prowadzone przez Caritas Świetlice socjoterapeutyczne zapewniają dzieciom i młodzieży opiekę, pomoc w odrabianiu lekcji, wyżywienie oraz różnorodne zajęcia rozwijające pasje i zainteresowania, udzielają także wsparcia socjoterapeutycznego, psychologicznego i logopedycznego.

4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY

4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy problemu przemocy w rodzinie w gminie Grodzisk zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 29 wypełnionych anonimowo ankiet. W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego, jakie są najczęstsze przyczyny stosowania przemocy w rodzinie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?

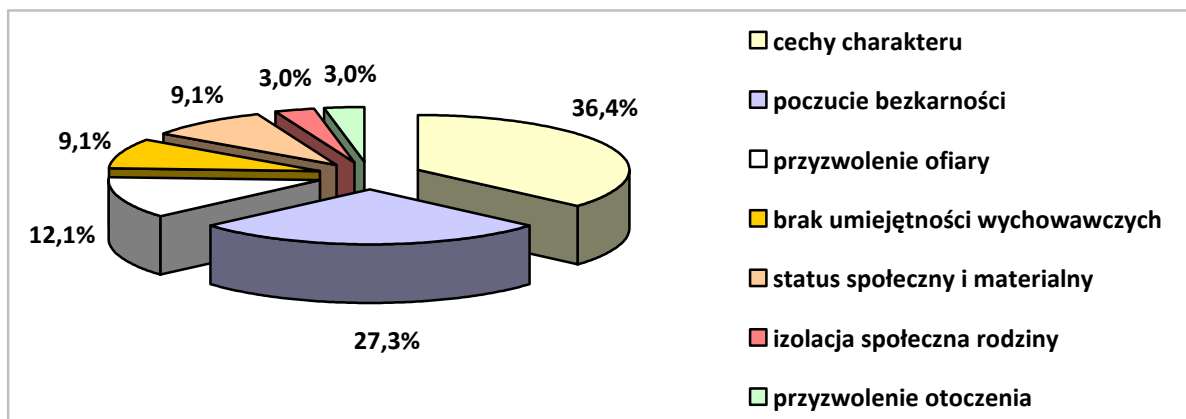

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych najczęstszą przyczyną stosowania przemocy w rodzinie były uzależnienia (57,1%), a także stres i frustracja oraz zaburzenia emocjonalne (po 11,4%). W dalszej kolejności wymieniano doświadczenia i wzorce wyniesione z domu rodzinnego (8,6%), przeżycia traumatyczne (5,7%) oraz temperament i konflikty międzypokoleniowe (po 2,9).

W kolejnym pytaniu ankietowani identyfikowali czynniki, które mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie. Najczęściej wskazywanymi przez badanych czynnikami mogącymi mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie były: cechy charakteru (36,4%) i poczucie bezkarności (27,3%), a także przyzwolenie ofiary (12,1%), brak umiejętności wychowawczych oraz status społeczny i materialny (po 9,1%). Wymieniono także izolację społeczną rodziny i przyzwolenie otoczenia (po 3%). Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

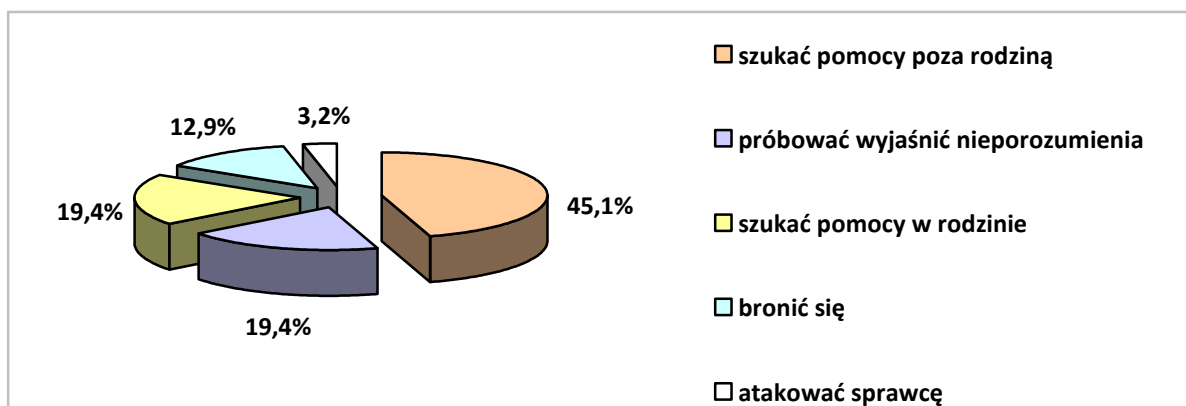
Wykres 4. Jakiego Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie zawarto także pytanie, jak powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie. Wykres zamieszczony poniżej pokazuje najczęściej wybierane odpowiedzi.

Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?

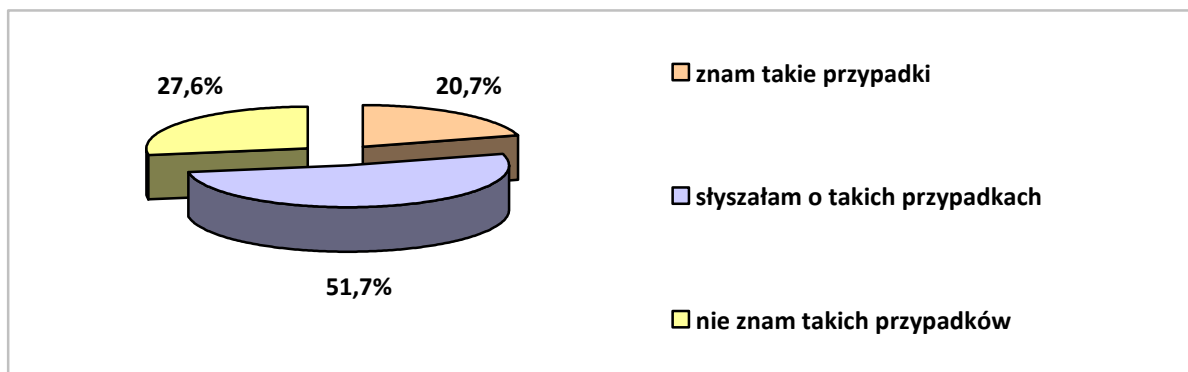

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według najliczniejszej grupy ankietowanych ofiary przemocy powinny przede wszystkim szukać pomocy poza rodziną (45,1%), według innych próbować wyjaśnić nieporozumienia lub szukać pomocy w rodzinie (po 19,4%), a w dalszej kolejności bronić się (12,9%) lub zdaniem 3,2% respondentów atakować sprawcę.

Uczestników badania sondowano również w kwestii znajomości przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie. Niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem aż 72,4% respondentów stwierdziło, iż zna przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź o nich słyszało. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

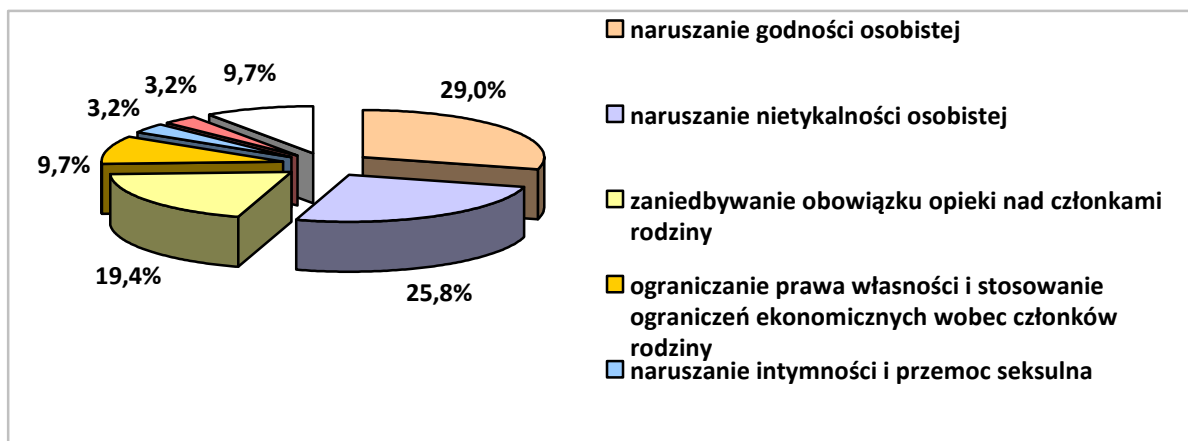
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła form przemocy w rodzinie, które, zdaniem badanych, najczęściej występują w gminie. Uczestnicy ankiety wskazywali w szczególności na naruszanie godności i nietykalności osobistej, zaniedbywanie obowiązku opieki nad członkami rodziny, a także ograniczanie prawa własności i stosowanie ograniczeń ekonomicznych wobec członków rodziny, naruszanie intymności i przemoc seksualną oraz przemoc psychiczną. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

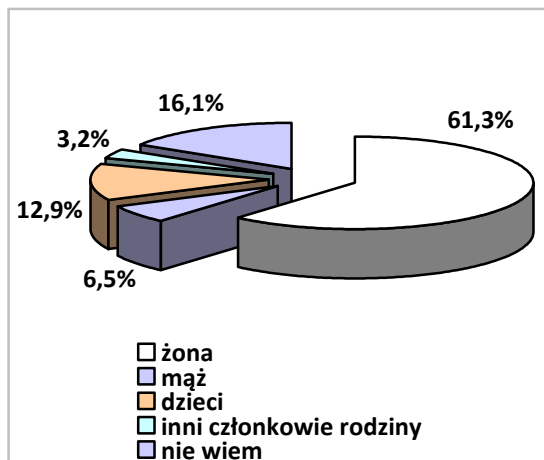
Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?

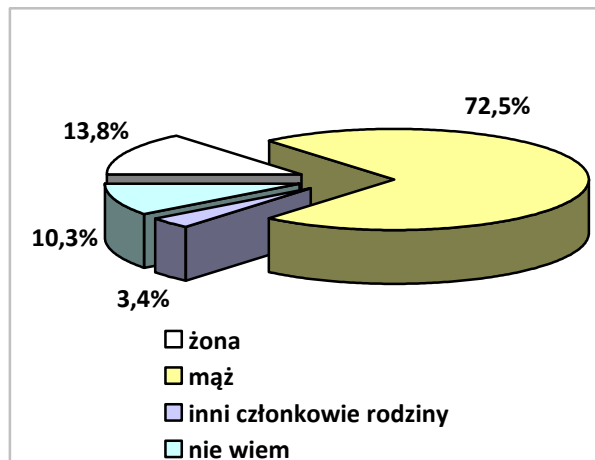
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów ankiety o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Zdecydowana większość uczestników badania ankietowego wyraziła opinię, że ofiarami przemocy w rodzinie padają najczęściej żony i dzieci. Jeśli zaś chodzi o wskazanie sprawcy przemocy w rodzinie, to zdecydowana większość badanych uznała, że tą osobą zwykle jest mąż. Na podstawie powyższych danych rysuje się dość modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcą przemocy jest mąż, a ofiarami żona i dzieci. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?

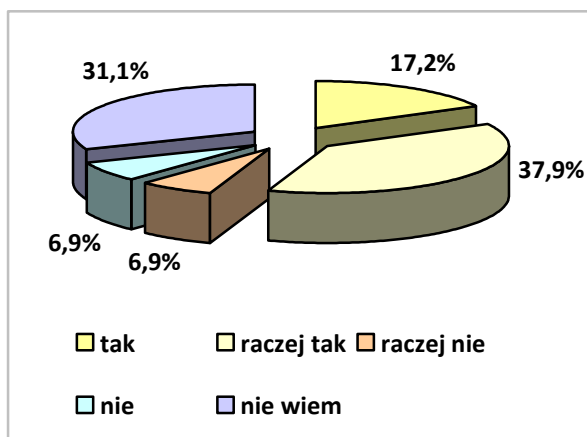
Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

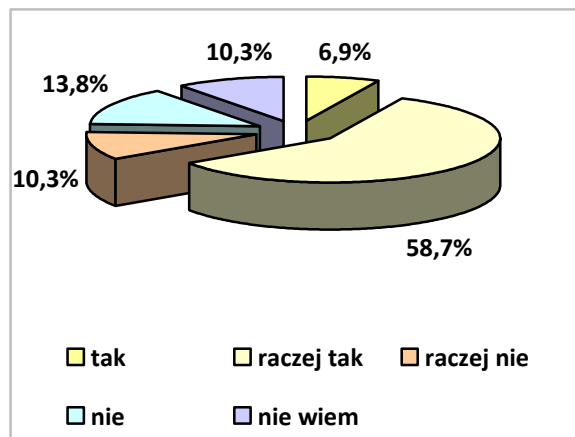
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Odpowiadając na kolejne pytania, uczestnicy badania oceniali ofertę pomocy świadczonej ofiarom przemocy w rodzinie oraz działania podejmowane wobec sprawców przemocy w rodzinie. Według 55,1% ankietowanych oferta wsparcia udzielanego ofiarom przemocy jest wystarczająca lub raczej wystarczająca. Przeciwnego zdania było 13,8% badanych. Ponad 31% respondentów nie było w stanie tej oferty ocenić. Także w przypadku oceny działań podejmowanych wobec sprawców przemocy w rodzinie przeważały opinie pozytywne, prawie 66% ankietowanych odpowiedziało, że działania te są wystarczające lub raczej wystarczające. Przeciwną opinię wyraziło 24,1% respondentów. Jednoznacznego stanowiska w tej kwestii nie było w stanie zająć 10,3% badanych. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

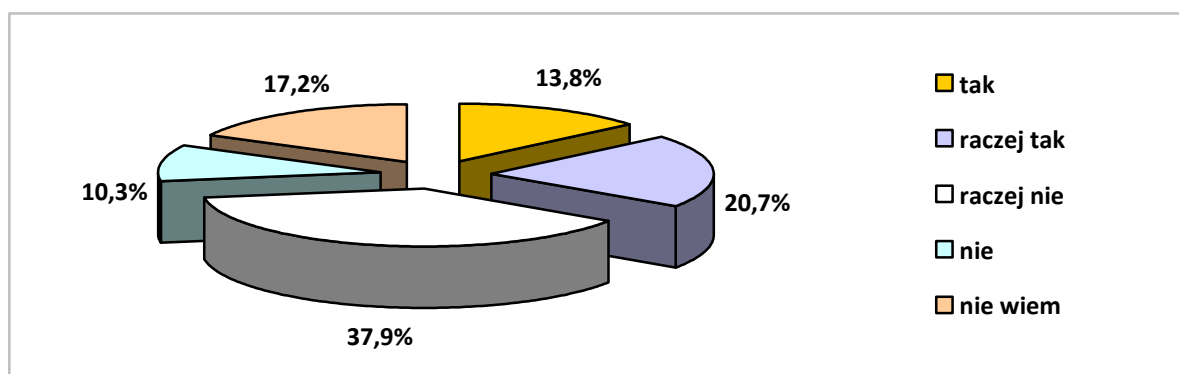
Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania zapytano także, czy przemoc w rodzinie postrzegają jako duży problem społeczny. Ponad 48% respondentów stwierdziło, że przemoc w rodzinie nie jest lub raczej nie jest ważnym problemem społecznym na terenie gminy. Zdanie przeciwne wyraziło 34,5% ankietowanych. Trudności z odpowiedzią na to pytanie miało 17,2% badanych. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

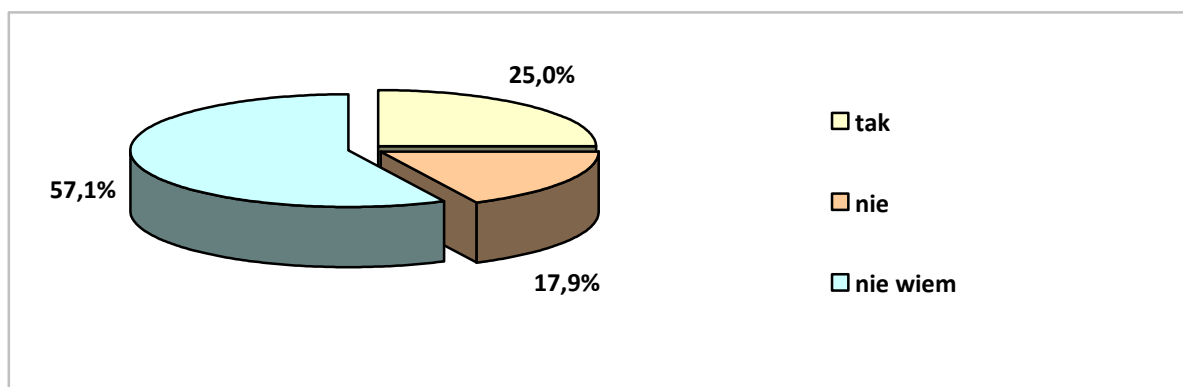
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestnicy badania mieli też trudności z odpowiedzią na pytanie o ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, co ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

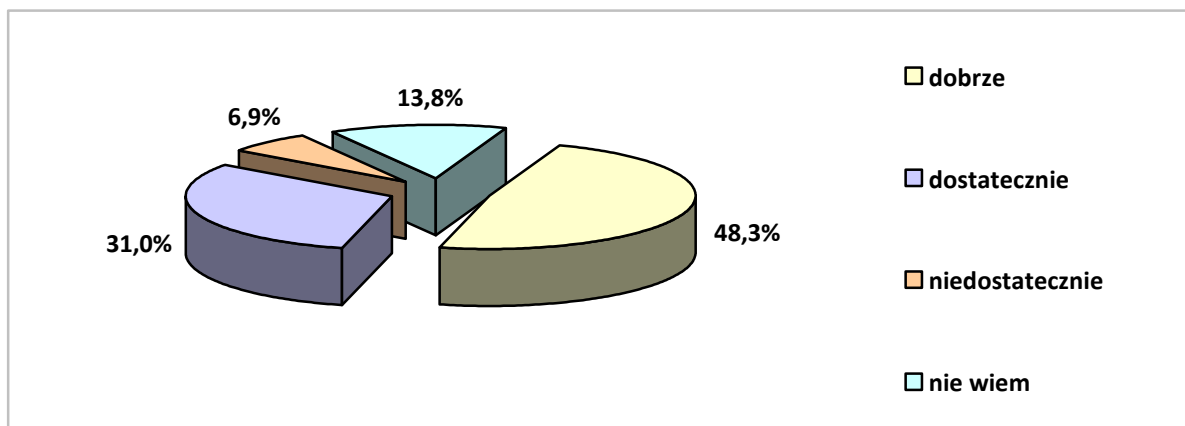
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej (57,1%) respondentów wybrało odpowiedź „nie wiem”. Według jednej czwartej badanych przemoc w rodzinie może się nasilać, a blisko 18% ankietowanych było przeciwnego zdania.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w gminie w związku z problemem przemocy w rodzinie. Według 48,3% ankietowanych działania te są dobre, a kolejne 31% badanych przyznało, że są dostateczne. Jednocześnie 6,9% pytanym oceniło je negatywnie. Podejmowanych w gminie

działań profilaktycznych dotyczących problemu przemocy w rodzinie nie było w stanie ocenić blisko 14% respondentów. Uzyskane opinie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestników badania poproszono także o wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w gminie w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególny nacisk położyli na zapewnienie ofiarom pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej, monitorowanie funkcjonowania rodzin, w których takie problemy miały miejsce, oraz rozszerzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych. Podkreślano także konieczność prowadzenia kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy, zintensyfikowania działań policji oraz rozszerzenia kompleksowej współpracy z instytucjami pomocowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Informacje, które pomogły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań i zjawisk patologicznych uzyskano, poddając analizie ankietę wypełnioną w jednej placówce oświatowej funkcjonującej na terenie gminy.

Do szkoły biorącej udział w niniejszym badaniu ankietowym uczęszczało w roku szkolnym 2019/2020 ogółem 218 uczniów. Zatrudniano tam w tym czasie 41 nauczycieli. Uczniowie szkoły mogli skorzystać z pomocy pedagoga, logopedy, doradcy zawodowego i opieki pielęgniarskiej. Placówka zapewnia opiekę w ramach zajęć świetlicowych. Poniżej zamieszczono tabelę przedstawiającą dane dotyczące ujawnionych w szkole na terenie gminy przypadków zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych.

Tabela 17. Przypadki negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	występowanie
	liczba ujawnionych przypadków
palenie papierosów	–
sięganie po alkohol	–
sięganie po narkotyki	–
niszczenie mienia szkolnego	–
kradzieże na terenie szkoły	–
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	–
udział w grupach negatywnych	–
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	10
autoagresja	1
ucieczki z domu	–
przestępczość ujawniona	–
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówce oświatowej gminy.

Do zaobserwowanych wśród uczniów zachowań negatywnych należały agresja i przemoc w grupie rówieśniczej oraz autoagresja. Przedstawiciel badanej placówki nie zauważył wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych w ciągu trzech ostatnich lat.

Uczestnik badania z placówki oświatowej wskazywał również najczęstsze problemy rodzin w pytaniu zamkniętym, gdzie należało wskazać liczbę ujawnionych przypadków danego zjawiska. Pozyskane dane liczbowe zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 18. Przypadki patologicznych zachowań i dysfunkcji stwierdzonych w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj zjawiska	występowanie
	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	3
zaniedbanie	2
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	1

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówce oświatowej gminy.

W środowisku rodzinnym uczniów stwierdzono 3 przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 2 przypadki zaniedbań dzieci przez dom rodzinny oraz 1 przypadek uzależnienia. Przedstawiciel

ankietowanej placówki nie potrafił stwierdzić, czy w ostatnich trzech latach odnotowano wzrost liczby przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów.

Pomoc oferowana przez szkołę uczniom z rodzin ubogich.

Szkoła zapewnia uczniom z rodzin ubogich wszechstronne wsparcie, które polega przede wszystkim na zapewnieniu dożywiania w formie gorącego posiłku – obiadu. Jest to świadczenie niepieniężne, refundowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach programów: „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz od roku 2019 „Posiłek w szkole i w domu”. Ponadto dzieci z rodzin ubogich mogą liczyć na dofinansowanie wycieczek, wyjazdów i imprez szkolnych oraz wsparcie edukacyjne w ramach zajęć dodatkowych.

Pomoc uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie, jaką oferuje szkoła, przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami, psychologami i terapeutami z PPP, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych, w placówkach organizowane są zajęcia socjoterapeutyczne. Dzieci mogą także korzystać z porad i wsparcia pedagogów szkolnych oraz pomocy w nauce.

Poprawa funkcjonowania placówki oraz efektywności procesu kształcenia i wychowania wymaga, zdaniem uczestnika badania, zatrudnienia w placówce psychologa oraz rozszerzenia oferty zajęć wspierających potrzeby psychologiczne uczniów.

Współpraca szkoły z Policją i innymi instytucjami lub organizacjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest zdaniem przedstawiciela szkoły zadowolająca. Do podmiotów, z którymi placówka najczęściej współpracuje, uczestnik badania zaliczył: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku, Powiatową Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Siemiatyczach, Komendę Powiatową Policji w Siemiatyczach i Sąd Rodzinny w Bielsku Podlaskim.

4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 55 uczniów najstarszych klas szkoły podstawowej z terenu gminy, z czego 51% stanowiły kobiety, 45% mężczyźni, a 5% respondentów nie zadeklarowało przynależności płciowej. Większość wśród ankietowanych stanowili uczniowie w wieku 14-15 lat (69%), 24% tej próby stanowili

uczniowie w wieku 12-13 lat, zaś 7% respondentów nie określiło swojego wieku. Reprezentantami ogółu badanych była młodzież ze szkoły podstawowej.

W pierwszej kolejności uczniowie mieli za zadanie wybrać zachowania, które ich zdaniem są przejawem przemocy. Uzyskane wyniki zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 19. Rodzaje zachowań przemocowych w opinii uczniów szkoły podstawowej

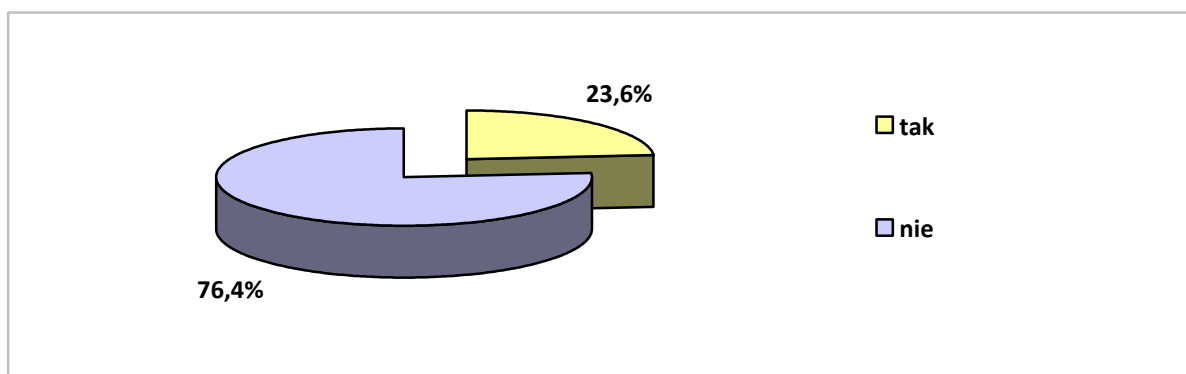
rodzaj zachowań	liczba wskazań	odsetek wskazań %
popychanie	38	69,1%
uderzanie	41	74,5%
kopanie	40	72,7%
duszenie	42	76,4%
szarpanie	36	65,5%
przypalanie ciała	38	69,1%
policzkowanie	32	58,2%
szantaż	28	50,9%
ośmieszanie	24	43,6%
groźenie	33	60,0%
nadmierna krytyka	13	23,6%
szkalowanie w Internecie	28	50,9%
nękanie sms-ami	22	40,0%

Dane z badania środowiska uczniowskiego.

Żadne z 13 możliwych do wyboru zachowań przemocowych nie zostało wskazane przez wszystkich ankietowanych uczniów. Wśród najliczniej wskazywanych zachowań, które uczniowie uznali za przejaw przemocy, znalazły się: duszenie (76,4% uczniów), uderzanie (74,5%), kopanie (72,7%) oraz popychanie i przypalanie ciała (po 69,1%). Najmniejszy odsetek wskazań dotyczył nadmiernej krytyki (23,6%).

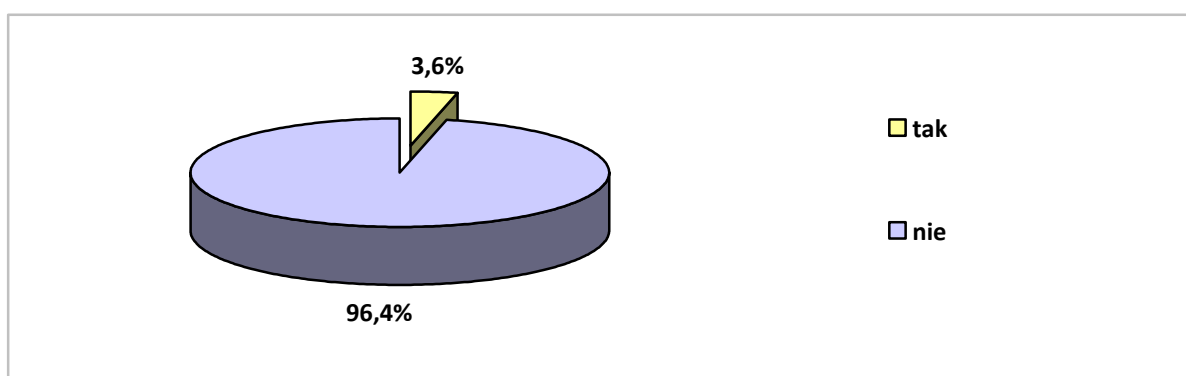
Kolejnym zagadnieniem poddanym ocenie respondentów była kwestia doświadczania przemocy ze strony rówieśników oraz w środowisku rodzinnym. Zdecydowana większość (76,4%) uczniów odpowiedziała na to pytanie przecząco, zaś 23,6% respondentów przyznało, że doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Występowanie zjawiska przemocy w domu rodzinnym potwierdziły 2 osoby spośród uczestników badania. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 15. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegó formy przemocy ze strony rówieśników?

Dane z badania środowiska uczniowskiego.

Wykres 16. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegó formy przemocy w swojej rodzinie?

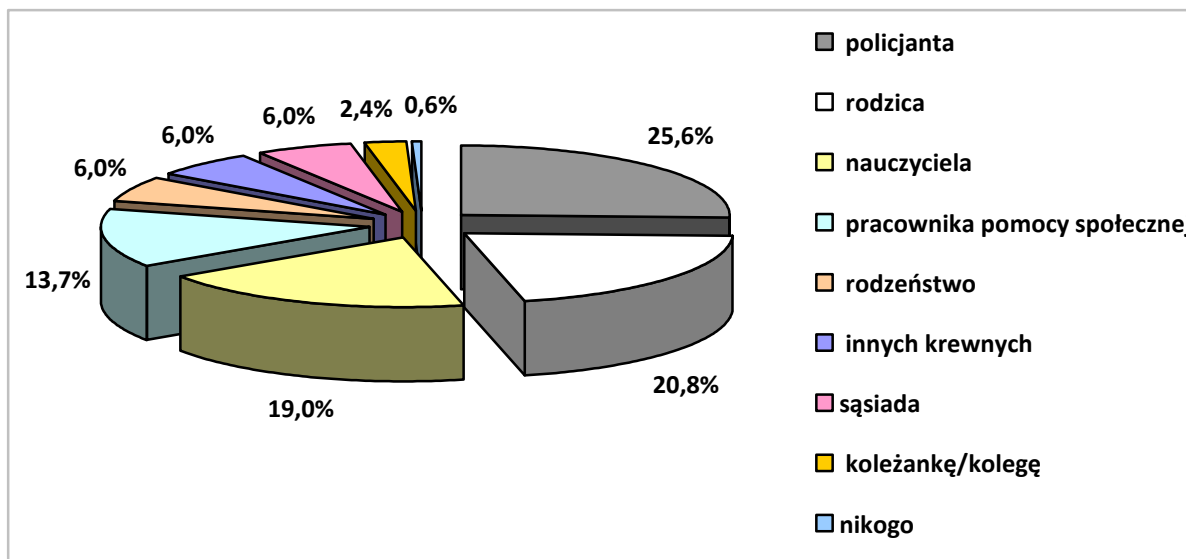
Dane z badania środowiska uczniowskiego.

W następnym pytaniu sondowano uczniów, czy słyszeli o przypadkach przemocy w rodzinach swoich znajomych. Większość z nich (77,8%) nie ma wiedzy o występowaniu przemocy w domach osób im znanych. Jednocześnie 22,2% respondentów zadeklarowało, że słyszało o przypadkach przemocy w domach osób z ich otoczenia.

Na pytanie: „Czy uważasz, że będąc świadkiem lub ofiarą przemocy lub przemocy w rodzinie, należy kogoś o tym poinformować?”, zdecydowana większość (83,3%) odpowiedziała twierdząco.

Uczestnicy badania zadeklarowali, że najczęściej swoją wiedzą o przemocy podzieliliby się z policjantem, rodzicem, nauczycielem i pracownikiem pomocy społecznej. W dalszej kolejności wymieniono rodzeństwo, innych krewnych, sąsiada lub koleżanki i kolegów. Rozkład odpowiedzi w tym zakresie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 17. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie?

Dane z badania środowiska uczniowskiego.

Na pytanie: „Czy uważasz, że należy prowadzić akcje i kampanie informacyjne na temat przemocy w rodzinie?”, zdecydowana większość (84,6%) badanych odpowiedziała twierdząco. Jednocześnie ponad 15% ankietowanych uważa prowadzenie takich działań za bezzasadne.

Kolejna kwestia dotyczyła uczestnictwa uczniów w zajęciach poświęconych problemom przemocy w rodzinie. Prawie 73% ankietowanych twierdzi, że nigdy nie uczestniczyło w zajęciach związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie. Udział w takich zajęciach potwierdziło 27,3% badanych.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące obaw o możliwość doświadczenia przemocy większość badanych (47,3%) zadeklarowała, że nie ma takich obaw. Wśród uczniów obawiających się przemocy 29,1% ankietowanych wskazało na przemoc rówieśniczą, ale niepokój może budzić fakt, iż prawie 24% badanych ujawniło, że obawia się przemocy w rodzinie.

5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM

W celu zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom, zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, została wprowadzona procedura postępowania w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia. Procedura ma zastosowanie w sytuacji stwierdzenia faktu bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka przez pracownika

socjalnego ośrodka pomocy społecznej w trakcie wykonywania przez niego obowiązków służbowych.

Pracownik socjalny jest zobowiązany do interwencji także w przypadku powzięcia informacji o fakcie przemocy z innego źródła, np. z informacji innych osób. Może to być również powiadomienie złożone przez Policję w godzinach pracy ośrodka pomocy społecznej. Celem interwencyjnego zabezpieczenia dziecka jest zapobieżenie negatywnym skutkom wynikającym ze stwierdzonego stanu zagrożenia zdrowia lub życia dziecka przebywającego w rodzinie. Pracownik socjalny zobowiązany jest powiadomić rodzica lub opiekuna prawnego o możliwości złożenia zażalenia na odebranie dziecka.

W przypadku podjęcia przez pracownika socjalnego wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką decyzji o odebraniu dziecka i umieszczeniu go u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, zostaje wypełnione oświadczenie o powierzeniu dziecka przez pracownika socjalnego.

6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT służy identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się obszary zdefiniowane hasłowo: **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; kapitał społeczny i ludzki.**

OBSZAR I: RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (wsparcie realizowane przez świetlicę szkolną w Zespole Szkół w Grodzisku) • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • brak wsparcia asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych • niezapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia (specjalistyczne wsparcie realizowane jest przez jednostki powiatowe) • nieinicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • nienasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> • stale rosnąca liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia

<ul style="list-style-type: none"> • niewzrastająca liczba przypadków przemocy w rodzinie • zmniejszanie się społecznego przyzwolenia na zjawisko przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (brak środków finansowych) • niewystarczająca liczebność kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie (brak specjalistów mogących świadczyć specjalistyczne wsparcie)
---	---

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie** podkreśla mocne strony, którymi są: funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przestonąć ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Stale rosnąca liczba rodzin wymagających specjalistycznego wsparcia, brak środków finansowych na tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz niewystarczająca liczebność kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i brak specjalistów mogących świadczyć specjalistyczne wsparcie, to kwestie, które należy uwzględnić w programowaniu działań w tym obszarze.

OBSZAR II: ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi (brak specjalistów przygotowanych do pracy z osobami uzależnionymi, działalność prowadzona w ramach GKRPA) • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień i przemocy w rodzinie wśród uczniów • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> • nieinicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • niezapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej (specjalistyczne wsparcie realizowane jest przez jednostki powiatowe)
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • niezwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • niewzrastające zagrożenie przestępczością wśród nieletnich w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • stale rosnące zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi (zatrudnienie specjalistów) • zwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** uwypukliła słabe strony (nieinicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia czy niezapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej) i liczne zagrożenia, jak np. wzrastająca liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki oraz stale rosnące zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi.

Mimo dostrzeganych szans oraz przewagi mocnych stron (odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów, a także realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym) wskazane zagrożenia mogą w istotny sposób rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanego programu.

OBSZAR III: KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej (sporadycznie) • możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej, w tym dotyczących kwestii przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej (wsparcie rodzin w zakresie poradnictwa, doradztwa, usług opiekuńczych, zmniejszenie zapotrzebowania na wsparcie finansowe) • brak środków umożliwiających dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb • duża liczba rodzin przebywających za granicą • niewielka aktywność społeczna mieszkańców • opór przeciw działaniom liderów i wprowadzaniu innowacji

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** pokazuje przewagę mocnych stron, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy, podejmowanie inicjatyw na rzecz integracji społeczności lokalnej, jak również możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej, w tym dotyczących kwestii przemocy w rodzinie.

Jednakże mocne strony w powiązaniu z akcentowaną szansą nie powinny przesłonić wagi licznych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niewystarczający potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia, wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej, brak środków umożliwiających dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb czy zwiększająca się skala emigracji rodzin i niewielka aktywność społeczna mieszkańców, to istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

Inne słabe strony i zagrożenia, które wskazano, dokonując analizy sytuacji społecznej w gminie, to:

1. słabe strony:

- wzrastająca liczba osób starszych wymagających opieki,
- wyludnianie się gminy;

2. zagrożenia:

- brak komunikacji publicznej.

III PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Wyniki diagnozy problemów przemocy w rodzinie na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, danych z badań ankietowych oraz analizie SWOT pozwoliły na opracowanie założeń Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Grodzisk na lata 2021-2027. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania zjawiska przemocy w rodzinie, jak i zapobiegania temu zjawisku w przyszłości.

1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Grodzisk na lata 2021-2027, jest następujący:

Zapobieganie i przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie na terenie gminy poprzez działania profilaktyczne oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla ofiar przemocy, a także zintensyfikowanie oddziaływań na sprawców przemocy w rodzinie.

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją wyznaczonych i przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań.

2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: Wspieranie rodzin doświadczających przemocy lub zagrożonych przemocą.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Pomoc finansowa i rzeczowa oraz specjalistyczne poradnictwo dla rodzin dotkniętych przemocą.	2021-2027	GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - rodzaj wsparcia - liczba porad 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego i psychologicznego rodzin doświadczających przemocy
Praca socjalna z rodzinami, w których występuje przemoc.	2021-2027	GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w postaci pracy socjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby rodzin, w których wielokrotnie interweniowano z powodu przemocy domowej - włączenie społeczne rodzin izolujących się i izolowanych
Poszerzenie dostępu do pomocy terapeutycznej i prawnej dla osób i rodzin dotkniętych przemocą.	2021-2027	GOPS, GKRPA, ZI, NGO-s	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba i rodzaj porad 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie rodzin doświadczających przemocy
Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą	w razie zaistnienia konieczności	GOPS, PCPR, NGO-s	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób, którym udzielono wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> - zapobieganie eskalacji przemocy w rodzinie

w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.				- zapewnienie komfortu socjalnego i psychologicznego osobom i rodzinom dotkniętym przemocą
Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2021-2027	GOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, Policja, placówki ochrony zdrowia, NGO-s, Kościoły	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba i rodzaj porad - liczba podjętych interwencji	- zapewnienie bezpieczeństwa rodzinie - wzmocnienie kondycji rodzin doświadczających przemocy - wzmocnienie rodzin narażonych na przemoc - ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie
Prowadzenie rozmów i kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.	2021-2027	GKRPA, ZI, GOPS	- liczba przeprowadzonych rozmów ze sprawcami przemocy - liczba sprawców przemocy skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.	- zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową - zmiana zachowań sprawców przemocy
Pomoc sprawcom przemocy w powrocie do prawidłowego	2021-2027	GOPS, GKRPA, ZI, Policja, SR, NGO-s, Kościoły, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań	- zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową

funkcjonowania w społeczeństwie po zakończonym procesie działań resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych.				- poprawa relacji w rodzinach doświadczających przemocy
--	--	--	--	---

CEL OPERACYJNY 2.: Prowadzenie na terenie gminy działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych mających na celu eliminowanie zjawiska przemocy w rodzinie.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Upowszechnianie informacji o instytucjach i organizacjach świadczących pomoc ofiarom agresji i przemocy w rodzinie.	2021-2027	GOPS, GKRPA, ZI, palcówki oświatowe, świetlice, Policja, NGO-s, Kościoły	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom
Zwiększanie motywacji do zmian w zakresie funkcjonowania psychologicznego, rodzinnego i społecznego mieszkańców gminy, a w szczególności członków rodzin, w których występuje przemoc i zagrożonych przemocą.	2021-2027	GOPS, GKRPA, ZI, palcówki oświatowe, świetlice, PPP, NGO-s, Kościoły, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób objętych działaniami	- wzrost świadomości i kompetencji społecznych mieszkańców - niwelowanie niekorzystnych zjawisk z życia społecznego i rodzinnego - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Prowadzenie pogadarek, prelekcji na temat przemocy w rodzinie.	2021-2027	GKRPA, ZI, GOPS, palcówki oświatowe, świetlice, PPP, NGO-s	- liczba i rodzaj pogadarek i prelekcji - liczba uczestników	- podniesienie umiejętności zapobiegania

				<p>problemom dotyczącym rodzinę</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmiana świadomości społecznej
Przeprowadzanie akcji profilaktycznych, organizowanie imprez kulturalnych i sportowych z uwzględnieniem kwestii przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2021-2027	UG, RG, GOPS, GKRPA, ZI, palcówki oświatowe, świetlice, jednostki sportowo-rekreacyjne, PPP, NGO-s, Kościoły, społeczność lokalna	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - zmiana nastawień do problemu przemocy w rodzinie - zapobieganie eskalacji zjawiska przemocy rodzinie - umocnienie prawidłowego modelu rodziny
Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny i promowanie potrzeby zachowania odpowiednich relacji wśród jej członków.	2021-2027	GOPS, GKRPA, ZI, palcówki oświatowe, świetlice, jednostki sportowo-rekreacyjne, PPP, NGO-s, Kościoły, społeczność lokalna	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie rodzin - eliminowanie zjawisk zakłócających prawidłowe funkcjonowanie rodzin - przywracanie właściwych relacji w rodzinie
Podjęmowanie działań zmierzających do rozładowania stresu i agresji w środowisku dzieci i młodzieży poprzez sport i uczestnictwo w kulturze.	2021-2027	UG, RG, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, NGOs, Kościoły, społeczność lokalna	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - wyzwalanie pozytywnych emocji - integrowanie środowiska dzieci i młodzieży oraz społeczności lokalnej - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

CEL OPERACYJNY 3.: Doskonalenie kompetencji kadr samorządowych i organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Doskonalenie kompetencji zawodowych pracowników pomocy społecznej w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą.	2021-2027	GOPS, GKRPA, ZI PCPR, ROPS, Policja, placówki ochrony zdrowia, SR, PR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj odbytych szkoleń - liczba pracowników doskonalących kwalifikacje 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie kompetencji służb społecznych - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - zwiększenie skuteczności podejmowanych działań pomocowych - poszerzenie zakresu i form wsparcia adresowanego do rodzin doświadczających przemocy domowej i zagrożonych przemocą - poprawa funkcjonowania rodzin objętych wsparciem
Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2021-2027	UG, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, Policja, SR inne podmioty, których przedstawiciele biorą	<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań ZI - liczba grup roboczych - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania

		udział w działaniach ZI		i kondycji rodzin
Organizowanie szkoleń i warsztatów dla nauczycieli na temat przemocy w środowisku szkolnym i rodzinnym uczniów.	2021-2027	UG, placówki oświatowe, GKRPA, ZI, PPP	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj szkoleń - liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> - podwyższenie wiedzy nauczycieli w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy - podwyższenie kompetencji kadr pedagogicznych w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą. - eliminowanie zachowań agresywnych w środowisku uczniowskim - wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa osób i rodzin doświadczających przemocy
Wspieranie organizacji pozarządowych w podejmowanych działaniach o charakterze profilaktycznym oraz	2021-2027	UG, GKRPA, GOPS, ZI placówki oświatowe, Policja, NGOs, społeczność lokalna	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba podmiotów objętych wsparciem 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie skuteczności ochrony ofiar przemocy - zapobieganie eskalacji przemocy w danej

mającym na celu zapobieganie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie.				rodzynie - zapewnienie komfortu socjalnego i psychologicznego osobom i rodzinom dotkniętym przemocą
Monitorowanie i kontrolowanie problemów agresji i przemocy występujących w gminie.	2021-2027	UG, ZI, GOPS, placówki oświatowe, Policja, Sąd Rejonowy, PCPR, PPP, placówki ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj przestępstw popełnionych na terenie gminy - liczba i rodzaj wykroczeń na terenie gminy - liczba Niebieskich Kart - liczba osób objętych dozorem i nadzorem kuratorskim 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie liczby osób i rodzin doświadczających przemocy - wzmacnianie bezpieczeństwa psychologicznego rodzin doświadczających przemocy

CEL OPERACYJNY 4: Współpraca podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2021-2027	UG, GKRPA, GOPS, ZI, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice, NGO-s, Kościoły, społeczność lokalna	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin

				dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Integrowanie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w gminie poprzez stałą współpracę podmiotów działających na terenie gminy i podmiotów spoza gminy wspierających mieszkańców.	2021-2027	UG, RG, GOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice, Policja, SR, PR, PCPR, PPP, NGOs, Kościoły	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Poszerzanie współpracy podmiotów w zakresie wzmacniania kondycji rodzin zamieszkujących w gminie i eliminowania niekorzystnych zjawisk mających wpływ na komfort i jakość ich życia.	2021-2027	UG, RG, GKRPA, ZI, GOPS, placówki oświatowe, NGOs, Kościoły	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - utrwalenie w świadomości społecznej wzorca rodziny prawidłowo wypełniającej przypisane jej funkcje i wolnej od zachowań patologicznych
Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.	2021-2027	UG, RG, GKRPA, ZI, GOPS, Policja, PR, SR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj podjętych działań 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa komfortu i warunków życia mieszkańców gminy

Legenda

UG – Urząd Gminy

RG – Rada Gminy

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

SR – Sąd Rejonowy

PR – Prokuratura Rejonowa

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

NGO-s – organizacje pozarządowe

3. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad programem. Ich autorami są przedstawiciele instytucji działających w gminie w obszarze wspierania rodzin, dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt:

„Piknik Rodzinny”

Wnioskodawca projektu:

Stowarzyszenie „Czarnianki”, Czarna Wielka 46 A, 17-315 Grodzisk.

Cel główny projektu:

Aktywizacja mieszkańców, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, działania na rzecz rodzin i społeczności lokalnej.

Miejsce realizacji projektu:

Świetlica wiejska w Czarnej Wielkiej.

Beneficjenci projektu:

Rodziny z dziećmi, mieszkańcy gminy Grodzisk.

Partnerzy w realizacji projektu:

OSP Czarna Wielka, sołectwa, lokalne zespoły.

Czas realizacji projektu:

Sierpień 2020.

Projekt:

„Podlaskie Podwórka”

Wnioskodawca projektu:

Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Grodzisku, ul. 1 Maja 34, 17-315 Grodzisk.

Cel główny projektu:

Niwelowanie negatywnych skutków patologii środowiskowych, wzmocnienie przedsiębiorczości, umiejętności społecznych, więzi rodzinnych.

Miejsce realizacji projektu:

- Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Grodzisku,
- Świetlice wiejskie w gminie.

Beneficjenci projektu:

Dzieci i młodzież w wieku 6-18 lat zagrożone wykluczeniem społecznym.

Partnerzy w realizacji projektu:

ZHP Chorągiew Białostocka.

Czas realizacji projektu:

Czerwiec 2020 – maj 2021.

Projekt:

„Radość w nauce – podniesienie jakości oferty edukacyjnej w Zespole Szkół w Grodzisku na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych i życiowych uczniów.”

Wnioskodawca projektu:

Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Grodzisku, ul. 1 Maja 34, 17-315 Grodzisk.

Cel główny projektu:

Podniesienie kompetencji językowych, matematycznych, naukowo-technicznych. Kształtowanie postaw przedsiębiorczości, kreatywności i pracy w zespole.

Miejsce realizacji projektu:

Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Grodzisku.

Beneficjenci projektu:

Uczniowie i nauczyciele Szkoły Podstawowej w Grodzisku.

Czas realizacji projektu:

01.07.2018 – 30.06.2020.

Projekt:

„Piknik Rodzinny”

Wnioskodawca projektu:

Koło Gospodyń Wiejskich w Grodzisku, ul. 1 Maja 6, 17-315 Grodzisk.

Cel główny projektu:

Integracja rodzin, rekreacja dla dzieci i młodzieży oraz całych rodzin z gminy Grodzisk.

Miejsce realizacji projektu:

Boisko gminne w Grodzisku.

Beneficjenci projektu:

Rodziny z dziećmi, mieszkańcy gminy Grodzisk.

Partnerzy w realizacji projektu:

Mieszkańcy gminy, lokalne zespoły.

Czas realizacji projektu:

Sierpień 2020.

IV REALIZACJA PROGRAMU

1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordynatorem programu będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Grodzisku. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt, Rada Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Siemiatyczach, Powiatowy Urząd Pracy w Siemiatyczach, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościoły, społeczność lokalna.

2. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring programu, polegający na gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzisku, przy udziale członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli służb, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Celem monitoringu będzie badanie, czy realizacja działań przebiega bez zakłóceń. Monitoring realizacji programu umożliwi:

- systematyczną obserwację działań programu,
- weryfikację zgodności założonych celów z osiąganymi efektami,
- ocenę zaangażowania jednostek w realizację działań.

Do monitoringu wykorzystane zostaną wskaźniki realizacji działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów programu. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Natomiast ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Celem ewaluacji będzie ocena efektywności programu poprzez gromadzenie, analizę i interpretację danych. Z prowadzonego monitoringu i ewaluacji zostanie przygotowany zbiorczy raport

(sprawozdanie), który zostanie przedstawiony Radzie Gminy na sesji do końca marca każdego roku.

3. FINANSOWANIE

Działania podejmowane w ramach realizacji Programu, związane z osiągnięciem wyznaczonych celów, finansowane będą ze środków własnych Samorządu Gminy. Przewiduje się również współudział w finansowaniu ww. działań ze środków budżetu państwa.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy.....	3
Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieskie Karty” za rok 2019	4
Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2017-2019.....	10
Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2017-2019	10
Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	12
Tabela 6. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu i wydatki na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień w gminie w latach 2017-2019	13
Tabela 7. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	13
Tabela 8. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2017-2019	14
Tabela 9. Działalność GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.....	14
Tabela 10. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Grodzisk w latach 2017-2019.....	16
Tabela 11. Dane dotyczące przemocy w rodzinie na terenie powiatu siemiatyckiego w latach 2017-2019	21
Tabela 12. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u w latach 2017-2019	17
Tabela 13. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem GOPS-u z powodu przemocy w rodzinie, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2017-2019.....	17
Tabela 14. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy	20
Tabela 15. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady	23
Tabela 16. Parafie rzymskokatolickie i prawosławne w gminie w 2019 roku.....	25
Tabela 17. Przypadki negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2018/2019	33
Tabela 18. Przypadki patologicznych zachowań i dysfunkcji stwierdzonych w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2018/2019	33
Tabela 19. Rodzaje zachowań przemocowych w opinii uczniów szkoły podstawowej	35
Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci	9
Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku	9
Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?	27
Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?	28
Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?	28
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	29
Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?	29
Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?	30
Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?	30
Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?	30
Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?	30
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?	31
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	31
Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?	32
Wykres 15. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiejś formy przemocy ze strony rówieśników?	36
Wykres 16. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiejś formy przemocy w swojej rodzinie?	36
Wykres 17. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie?	37